پیش‌گفتار

راهکارهای ارتقای معنویت در جامعه پزشکی براساس آموزه‌های قرآن مجید

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۳/۲۱ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۳/۳۱

برگرفته از بیانات حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعبدالله فاطمی‌نیا در ششمین وبینار گروه علمی قرآن عترت و سلامت در سال ۱۴۰۰

مرحوم علامه مهدی نراقی در کتاب فاخر جامع السعادات جلد سوم، صفحه ۳۸ کلامی به این مضمون نگاشته است: «هر کدام از مصادیق اخلاق زشت در باطن، مانند تکبر، عجب و بد بینی، کشتزار معصیت و نافرمانی خداوند متعال می‌باشند. هر یک از معصیت‌ها باعث ارتکاب معصیت‌های دیگری می‌شود. کسی که درون خود را از این آثار پاکسازی نکند، عبادت‌های ظاهری او هم ناقص خواهد بود. عبادت‌های ظاهری که در آن‌ها باید حضور قلب داشته باشیم، باعث ارتقای مدارج معنوی می‌شوند و اگر ناقص باشند و باطن را پاک‌سازی نکنیم، این ارتقا مدارج حاصل نمی‌شود.» ساده‌انگاری مسائل اخلاقی، مقدمه و بذر پاشیدن کشتزار معصیت است. اخلاق مذومه گاهی قائل به شخص است و گاهی قائل به خود شخص نیست. مانند تکبر که چند رکن دارد که تا با هم جمع نشوند، تحقق پیدا نمی‌کند:

- کسی است که نسبت به او تکبر می‌شود (متکبر علیه)؛
- شخص متکبر؛
- عاملی که باعث تکبر می‌شود (متکبر به) مانند علم، ثروت، مقام دنیا.

صفاتی مانند تکبر و عجب، چنانچه قائم به خود شخص باشد، عبادات را باطل می‌کند. صفات رذیله‌ای نظیر بد گمانی، سوء ظن، دل شکستن و امثال این‌ها، آنقدر بزرگ و مخرب هستند که مرحوم علامه نراقی می‌فرماید: علاج آن‌ها باید از درون شروع شود.

گزیده‌ای از اشارات قرآن و عترت برای ارتقای معنویت

سوره مبارکه فاطر آیه ۱۰: «کسی که خواهان عزّت است (باید از خدا بخواهد چرا که) تمام عزّت برای خداست؛ سخنان پاکیزه به سوی او صعود می‌کند، و عمل صالح را بالا می‌برد؛ و آن‌ها که نقشه‌های بد می‌کشند، عذاب سختی برای آنهاست و مکر (و تلاش افسادگرانه) آنان نابود می‌شود (و به جایی نمی‌رسد)؛

تمام عزت متعلق به خداوند است. خداست که به انسان عزت می‌بخشد. در مرور تفاسیر مختلف، سه نفر از علمای بزرگ، این آیه شریفه را به درستی تفسیر کرده‌اند (عبدالرضا لاهیجی، غزالی در کتاب احیاءالعلوم و علامه بزرگ علامه طباطبایی در المیزان). **طیب** در قرآن کریم به گفتار نیکو، نیت نیکو، اراده نیکو اعمال نیکو، صدق می‌کند. **به سوی خدا بالا بردن،** کنایه از قبول شدن است، وقتی نماز را می‌گویند بالا نمی‌رود، یعنی قبول نمی‌شود. باید کاری کنیم که درون خود را از اخلاق مذمومه پاک سازی کنیم. اگر تلاش‌ها همراه با نیت نیکو و صالح، عمل زیبا و صالح و پاکیزه باشد و دوام پیدا کند، به سوی خدا بالا می‌رود. اعمال صالح به کار انسان دوام می‌دهند و آن را بلند می‌کنند و موجب عاقبت بخیری می‌شوند.

کلمه طیب، عمل خیری است که انجام آن نوری را حاصل می‌نماید و مواظبت و نگهداری از آن، ساده نیست. صدقه دادن که بسیار نیکو و نورانی است، با ریا و منت گذاشتن، زایل و تباه می‌شود. آبروی انسانی را بردن، ناحقی کردن، بی‌عدالتی، حرف ناحق زدن، شنیدن سخنان ناروا درباره اهل ایمان، قضاوت ناحق کردن، انوار معنوی را از بین می‌برد. حضرت امیرالمؤمنین (ع) در شرف جنگ صفین، در نهج‌البلاغه می‌فرمایند: «خدایا، اگر ما را در این جنگ که می‌دانی با نااهل‌ترین افراد می‌جنگیم، پیروز شدیم، کمک فرمای تا ظلم نکنیم». در **سوره مبارکه انعام آیه ۸۲ خداوند فرموده است:** «کسانی که ایمان آورده و ایمانشان را به ستم و شرک نیالودند، آنانند که برایشان ایمنی (از عذاب) است و آنان هدایت یافتگانند.»

سوره مبارکه مؤمن آیه ۵۷: «ای مردم! همانا از سوی پروردگارتان پند و اندرزی برای شما آمد که مایه شفا برای آنچه در سینه‌های شماست و هدایت و رحمتی برای مؤمنان است». امام صادق (ع) فرموده است «قرآن، برای تمام امراض روحی و شبهات و افکار، شفا است». استفاده از آموزه‌های قرآن مجید، موجب پاکی روح و قلب از آفات معنوی می‌شود، زیرا امراض روحی سخت‌تر از امراض جسمی هستند و هنر قرآن در شفابخشی به امراض روحی است.

قرآن مجید و روایات معتبر صادر شده از ناحیه معصومین علیهم‌السلام مشحون از اشارات و مفاهیم و راهکارهای نیل به معنویت و ارتقای آن در همه شرایط و برای عموم اهل ایمان است. استفاده از این منابع ناب و زلال توسط تلاشگران عرصه‌های سلامت، آثار معنوی و ارمغان‌های سلامتی بیشتری به دنبال خواهد داشت.

Foreword

Strategies for Enhancing Spirituality in the Medical Community Based on the Teachings of Quran